

SITGES 2002: EL FESTIVAL MÉS GRAN

Sara Martín Alegre

Com en els últims darrers 35 anys, el començament d'octubre ens ha dut el Festival Internacional de Cinema de Catalunya, celebrat enguany dels dies 3 al 13. El mar Mediterrani i el mogut mar de pel·lícules s'han apropiat de nou a Sitges, mentre continua una certa indecisió sobre si el Festival ha de seguir les passes del seu germà gran de San Sebastià -el glamurós festival de cada setembre- o del seu germà petit a la mateixa Donostia: el modest festival de cinema de terror celebrat a finals del mateix octubre. El Festival, ara ja sota la nova direcció d'en Àngel Sala, ha presentat enguany més de 200 llargmetratges i 300 curts, repartits en les seccions habituals, de les quals s'ha reforçat la principal, Fantàstic i els cicles gratuïts al Brigadoon. Segons els organitzadors, ha augmentat en un 10% la xifra d'espectadors, si bé és més que evident que els 120.000 qui han pagat una entrada es concentren en les estrenes i en els dos caps de setmana, i no pas a les retrospectives de rareses que el festival ofereix amb tant amor de fan.

Com és habitual, les grans distribuïdores aprofiten Sitges per pre-estrenar pel·lícules de renom (des de l'últim Woody Allen, *Un final de Hollywood* a *El dragón rojo*, la nova sobre Hannibal Lecter) i portar convidats estel·lars que es mostren no gaire estona davant dels periodistes (i no pas del públic). Aquesta exhibició de grans productes es fa una mica a contracor, per poder aprofitar així els contactes i demanar a qui calgui aquelles pel·lícules mig oblidades que s'exhibeixen a les retrospectives. La visita de la nova estrella musculada Vin Diesel per presentar *XXX* -pel·lícula d'acció gens porno malgrat la coincidència de títol amb la polèmica obra de La Fura del Baus- possiblement ha assegurat el passí de les troballes de l'impagable cicle titulat 'Cinema Viril: Homenatge a Charles Bronson', o potser el no menys singular cicle de terror 'Monjes del Dimoni'. ¿Qui sap?

Malgrat les intencions declarades del nou director, l'Àngel Sala, el Festival no ha tornat encara a les seves arrels ni al seu públic jove. Sens dubte la majoria de gent que segueix el festival *és* jove, però l'esperit del Festival continua sent massa formal, poc obert als *freaks* que gaudeixen del fantàstic i que de vegades semblen una espècie en extinció. Una mostra evident de l'ambigüitat a què juga el Festival és l'anunci de promoció per televisió, on un personatge extraterrestre convidat a Sitges explica que se l'ha encasellat injustament i demostra el seu talent per fer un paper a un drama judicial. ¿En què quedem doncs? ¿Es vol o no definir el festival com

una celebració del fantàstic?

Els criteris de programació continuen sent tant erràtics com abans de la incorporació d'en Sala a la direcció i l'oferta és encara massa extensa. El propi Sala va carregar tot just abans del festival contra Vía Digital, acusant-los d'haver impedit amb la seva desídia l'arribada de certes pel·lícules; va estar més agraït però amb les multinacionals, així com amb la indústria australiana i canadenca. No tot, però, és culpa de Vía Digital. No s'entén, per exemple, per què el cinema oriental, que té secció pròpia amb premi des de l'any passat (Orient Express), tan aviat entra a la secció Fantàstic -enguany amb obres com *El viaje de Chihiro*, *Dark water*, *A snake of June* i *The eye*- com a Gran Angular, amb *Dolls*, o es queda tancat al seu reducte. No s'entén, de fet, per què Orient Express és necessari, ni per què algunes pel·lícules fantàstiques s'exhibeixen en les anomenades sessions especials, quedant fora de concurs. Potser el problema principal és que al festival no li calen els premis, sinó que hauria de funcionar a manera de mostra, per evitar així els mals de cap del jurat que difícilment pot jutjar de manera homogènia pel·lícules tan diferents com l'experimental *Dracula: Pages from a virgin's diary* -la guanyadora-, la paròdia hispano-mexicana *Asesino en serio*, o la 'made in Hollywood' *El dragón rojo* només per esmentar tres del productes a concurs dins la secció Fantàstic.

Potser perquè ja havia guanyat l'Os d'Or a Berlín, el jurat dels premis del Fantàstic de Sitges no va triar com a guanyadora *El viaje de Chihiro* de Hayao Miyazaki, conegut per la seva preciosa cinta *La princesa Mononoke*. Potser no era aquesta la millor pel·lícula mostrada a Sitges (o potser sí) però en qualsevol cas cal dir que difícilment es podria assenyalar la guanyadora com a elecció indiscutible. Poquíssims espectadors vàrem veure aquest producte experimental d'en Guy Maddin, que no és altra cosa que una versió filmada del ballet coreografiat per Mark Godden per al Royal Winnipeg Ballet de Canadà i basat en la novel·la d'en Bram Stoker.

D'entrada la proposta sembla força intrigant, donat que Maddin ha guanyat dues vegades el prestigiós premi de la societat nord-americana de crítics a la millor pel·lícula experimental. Per fer-nos una idea, el *Dràcula* d'en Maddin és un llargmetratge mut excepte per la música d'en Gustav Mahler, filmat en blanc i negre amb tocs de color afegit mitjançant trucatges fotogràfics i il·luminat de manera que sembla una pel·lícula dels anys 20:

més *Nosferatu* de Murnau que no pas *Dràcula* d'en Browning -i molt menys d'en Coppola. El problema, però, és que l'experiment es queda curt perquè a en Maddin clarament no li interessa la dansa i, en reduir els números de ballet a la mínima expressió, acaba fent una mala

imitació d'en Murnau en lloc d'un producte innovador. Potser el més atractiu de la pel·lícula és, finalment, la sensualitat del Dràcula ballat per un ballarí xinès de primera, cosa que treu a la llum a més una sèrie de connotacions racials soterrades però ben presents a la novel·la original.

Aquest *Dràcula* és peculiar no només com a pel·lícula sinó també pel seu origen, doncs resulta ser un programa encarregat per la cadena nacional de televisió canadenca, CBC, per inaugurar una sèrie sobre les arts. És, en definitiva, un producte subvencionat per l'estat i per la corporació que explota la televisió per cable en aquell país i no pas una pel·lícula comercial com la resta que s'han vist a Sitges. Un altre canadenc, l'il·lustre David Cronenberg, guanyador del premi al millor director per *Spider*, va explicar en roda de premsa que s'ha perdut el públic dels anys 60 disposat a consumir qualsevol producte experimental i que Hollywood està afectant molt negativament la receptivitat de l'espectador mig. Ell mateix, segons va dir, ha tingut moltíssims problemes malgrat la seva trajectòria, per trobar diners per a *Spider*, acabada gràcies a que director, productor i actors varen regalar el seu treball sense cobrar.

En termes generals, l'esperit artístic canadenc representat pel *Dràcula* i en Cronenberg ha estat més aviat l'excepció a la selecció de Sitges, que no reflecteix sinó la situació del cinema fantàstic avui. No cal enganyar-se: tothom vol arribar al públic (o quasi tothom -potser al Canadà el públic és diferent...). Els directors més minoritaris com Vincenzo Natali (un altre canadenc descobert a Sitges fa un parell d'anys amb *Cube*) o Matthew

Bright (autor de *Freeway*) es mouen cap a propostes menys agosarades: respectivament, *Cypher*, un thriller tecnològic, i el bio-pic sinistre *Ted Bundy* sobre l'infame assassí americà. Hi ha propostes més modestes -*May*, millor guió i actriu- però més aviat manen les pel·lícules amb poc pressupost com *Dog*

soldiers o *Deathwatch*, on falla sobretot la trama. A la fi, són els llargmetratges ben escrits com la divertidíssima comèdia romàntica *The guru* (vista a Gran Angular) els que es recorden i no pas els efectes especials o els experiments artístics.

La presència espanyola ha estat més que notable al Sitges del 2002, amb l'estrena dins la secció Fantàstic de *Darkness* de Jaume Balagueró, *Asesino en serio*, *El segundo nombre* de Paco Plaza (Mèlies de Plata al millor *film* fantàstic europeu vist a Sitges), *Pacto de brujas y Trece campanadas*. A Gran Angular s'han vist *800 balas*, nova pel·lícula d'Alex de la Iglesia, *Cravan vs. Cravan* (premi del públic pel director Isaki Lacuesta) y *El robo más grande jamás contado* de l'ex-crític Daniel Monzón. Balagueró i Plaza, a part de ser co-autors de la pel·lícula documental *OT (Operación Triunfo)*, són els directors estrella de la productora Fantastic Factory, muntada per Julio Fernández de Filmax (principal distribuïdora catalana) i el director americà Brian Yuzna. *Darkness* ha costat 12,5 milions d'euros i és la segona producció més cara del cinema espanyol (¿o hauríem de dir català?) després de *Los Otros*, una altra pel·lícula també parlada en anglès i feta per actors estrangers. El camí que segueix el cinema fantàstic espanyol/català és més fantàstic encara que les seves trames...

A part de les pel·lícules a concurs, el festival de Sitges es caracteritza pels

convidats i les activitats com ara la presentació de diverses publicacions. Els directors espanyols que varen presentar en persona els seus treballs són Àlex de la Iglesia, Daniel Monzón, Jaume Balagueró, Paco Plaza i Xavier Villaverde, a qui cal afegir Santiago Segura, en tasques d'actor-productor i l'homenatjat mexicà Guillermo del Toro. Un altre homenatjat, David Cronenberg, també hi va ser present, així com el seu compatriota Vincenzo Natali. La delegació britànica estava formada per Neil Marshall (*Dog soldiers*) i Michael J. Bassett (*Deathwatch*). No cal dir que els americans varen dominar amb la seva presència, com sempre: Rob Cohen amb la seva estrella Vin Diesel (*XXX*), Matthew Bright amb Michael Reilly Burke (*Ted Bundy*), Joe Carnahan amb Jason Patric i Ray Liotta (*Narc*), els guapíssims protagonistes de *The guru* (Jimi Mistri i Heather Graham) i, tots sols, Rob Bowman (*El imperio del fuego*) i Roger Avary (*Las reglas del juego*). No cal dir que la roda de premsa de *El dragón rojo* amb Ralph Fiennes i Anthony Hopkins, acompanyats de Martha i Dino de Laurentiis i el director Brett Ratner va ser una ocasió única per veure l'interpret del carismàtic Hannibal Lecter de prop i el no menys carismàtic Fiennes.

Cal, d'altra banda, esmentar les publicacions pròpies i alienes presentades enguany al festival. Com es habitual, les pròpies van lligades a retrospectives que sens dubte s'haurien de passar també a TV3, un patrocinador del festival que quasi bé no li fa cas a la seva programació. El festival va presentar el número monogràfic de la revista *Nosferatu* que cobreix l'eurowestern objecte d'una de les dues retrospectives i el volum *Fantípodes* (publicat a Paidós) dedicat a l'altra: el cinema fantàstic australià i neozelandès. El festival ha publicat a més un petit llibret sobre Hayao Miyazaki escrit per Antonio Trashorras i l'estimulant recull d'articles editat per José Antonio Navarro amb el títol *La Nueva Carne* (publicat a Valdemar). Es varen presentar, a més, la novel·la gràfica de Max Allan Collins i Richard Piers Rayner en que es basa la pel·lícula de Sam Mendes *Camino a la Perdición* (editorial Dolmen) i el llibre de qui signa aquesta crònica *Monstruos al Final del Milenio* (Alberto Santos Editor).

¿Millora el Festival de Sitges? És més que clar que marxa cap el futur amb moltes ganes si bé difícilment podrà trobar aviat un model més accessible per l'afecionat de a peu després d'un creixement tan gran en els últims anys. Aquesta ha estat una edició densa i completíssima en què s'ha vist

molt -no gaire bo, però això no és pas culpa del Festival- i s'ha parlat molt entre passis i passis. A l'equip d'en Sala li sobren motivacions però li manca una mica de visió de conjunt a més de mà dreta pel que fa a la comunicació amb el seu públic i amb els qui seguim el Festival per dins. Com a festival

especialitzat, el de Sitges és sens dubte el més gran -potser del món- però justament per això corre el risc de diluir-se i de quedar, com deia al començament, atrapat entre el model del macro festival tipus Cannes o San Sebastià i el micro festival com Fantasporto o la setmana de terror a Donostia. Tot dependrà de si en Sala i companyia es decanten d'una banda

o de l'altra.

Web Oficial: www.sitges.com/cinema

Altres webs recomanades: www.gaybarcelona.net/cine/sitges2002/
(amb crònica completa del festival, fotografies i vídeos)

© Sara Martín Alegre

Aquesta obra no pot ser arxivada ni distribuïda sense el permís explícit de l'autor. Us
preguem llegiu les condicions d'utilització

navegació:	tbr : no. 33: novembre - desembre 2002
▸ Narrativa	Carles Hac Mor: Ad perpetuam Peus de foto Ponç Puigdevall: D'incògnit
▸ El Dossier Central : Feliu Formosa	1. Tria de poemes 2. Bibliografia 3. Al caire de la poesia... Agustí Bartra 4. El constant civisme... Heike van Lawick
▸ Poesia	Jordi Domènech: La Poesia Dialectal d'Itàlia Ester Xargay: Sonet amb pa Joan Josep Camacho: Plàstica dràstica
▸ Ressenyes	Sara Martín Alegre: Sitges 2002: El festival més gran Gabriel Vinyals Una lectura de <i>Les penes del jove Werther</i> Rebosteria selecta
▸ crítiques breus/ressenyes (en català)	
▸ crítiques breus (en anglès sobre llibres de publicació recent)	
▸ números anteriors	
▸ Audio	
▸ enllaços (Links)	
www.BarcelonaReview.com anglès castellà francès pàgina de l'editor e-m@il	